SPEIDEREN

MEDLEMSBLAD FOR NORGES SPEIDERFORBUND #3.2014

16+

UT UTEN VOKSNE!

I 1. Nordstrand speidergruppe drar patruljene ofte på tur uten voksne ledere.

TEMA: UTFORSKER

Vi gir deg tips til hva du kan utforske, og viser hva andre gjør.

KAST DEG UT I DET!

Mange muligheter for rovere

KLAR, FERDIG, KOK!

Speideren tester kokeutstyr. Hva funker?

FRILUFTSLIVETS ÅR

I 2015 blir det stort fokus på friluftsliv!

INNHOLD

SPEIDEREN 16+ #3.2014

Hva betyr dette? Bokstaven og tallet viser hvilket *mål* i programmerkene saken passer til. Merkene og målene finner du i Roverloggen og i Speiderbasen.

Mål: F-1, 9, 10

SMÅ OG STORE NYHETER

AKTIVITETSTIPS

FORDYPNING

LEDER

KAST DEG UTI DET!

Forrige utgave av Speideren handlet mye om eventyrere. Denne gangen har vi snakket med speidere og andre som liker å utforske. Begge deler er nært beslektet, men å utforske innebærer alltid å være ekstra årvåken og nysgjerrig. Det finnes uendelig mye å utforske, fra det bittelille, til det kjempestore, fra det som er nært og daglig, til det fjerne og mer eksotiske.

Å prøve noe nytt er å utforske, ikke minst hva som bor i deg selv. I speideren har du mange muligheter til å gjøre nettopp det. Speidere i alle aldre synes det er gøy å gjøre noe de ikke har prøvd før, men særlig for rovere og ledere strekker mulighetene seg i «alle» retninger, gjennom kurs og arrangementer, gjennom ledige verv og annen frivillig innsats.

Er du rover, er det stor sannsynlighet for at du ikke kjenner til alt du kan prøve gjennom speideren, og hvor gøy det er å få sjansen til å delta på noe nytt, for ellers ville vi hatt mange flere søkere til aktivitetene for rovere. Min beste rovertur fikk jeg med meg fordi noen tipset meg om den – heldigvis!

Oskar Aalde (20) har i år virkelig fått øynene opp for å utforske rovertilbudet. Det har gjort at han på et snaut år har fått med seg speiderleir i Midt-Østen, dugnadsleir på Svalbard, ungdomsforum og verdenskonferanse i Slovenia, og Ung i Norden-seminar i Oslo, uten at det har kostet ham mange kronene. – Kast deg uti det, er hans oppfordring i intervjuet på side 8. Jeg kunne ikke vært mer enig: Utforsk mulighetene dine!

Speiderhilsen
Kirvil Kaasa
ansvarlig redaktør

«Å prøve noe nytt er å utforske, ikke minst hva som bor i deg selv. I speideren har du mange muligheter til å gjøre nettopp det».

Forbundskontoret til Norges speiderforbund er sertifisert som Miljøfyrtårn.

NORGES SPEIDERFORBUND

BESØKSADRESSE:
St. Olavsgate 25, 0166 Oslo
POSTADRESSE:
Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
TELEFON: 22 99 22 30
E-POST: nsf@speiding.no
www.speiding.no

ANSVARLIG REDAKTØR: Kirvil Kaasa
DESIGN: Løwehjerte design AS
TRYKK: 07 Media
OPPLAG 16+: 5 650 (16 800 totalt)
FORSIDEFOTO: Alexander Vestrum
REDAKSJONEN AVSLUTTET: 14.10.2014
GENERALSEKRETÆR: Jens Morsø
SPEIDERSJEF: Knut Slettebak

BIDRAGSYTERE: Silje Høysæter, Arild Johannessen, Espen Willersrud, Ksenia Sazonova, Oskar Aalde, Øystein Bøhler, Ivan Chetwynd/St. Georgs Gildene Norge.
REDAKSJONEN:
Tove Arntzen (tovearn@online.no)
Carl-Frederic Salicath (cfsalicath@gmail.com)
Alexander Vestrum (vestrum@gmail.com)

KORTNYTT

TEKST: ALEXANDER VESTRUM OG KIRVIL KAASA

Korte nyheter om små og store speiderhendelser. Har du gjort noe som andre bør kjenne til? Tips oss på kirvil.kaasa@speiding.no

FOTO: AP

APS MICAELSEN SKRYTER AV SPEIDEREN

Speideren utjevner ulikheter, mener arbeiderpartipolitiker Torgeir Micaelsen. I et intervju med bladet Sykepleien forteller helsepolitikeren blant annet om sin speiderbakgrunn og beskriver det som en viktig sosial læringsarena.

– En gang i uken møttes vi guttene. Jeg husker godt en 13-åring. Han holdt seg mye for seg selv og hadde tydeligvis ikke så stort daglig nettverk, sier Torgeir.

– Den ukentlige samlingen i speideren gav ham mulighet til å være sammen med andre jevnaldrende. Selv om vi guttene hadde svært forskjellig bakgrunn, ble denne ulikheten langt på vei utjevnet disse kveldene.

SI ;D: – MELD DEG INN I SPEIDEREN!

– Åtte år som speider har gitt meg opplevelser jeg alltid vil huske, skriver Erik Steinsbu Wasberg (16). Han er en av kommentatorene i Aftenpostens spalte Si ;D, og speider i 1. Røa.

– Som speider lærer man noe nytt hele tiden. Og nei! Det er som regel ikke å knyte knuter eller hjelpe en gammel dame ved et lyskryss. Man lærer om samarbeid, kreativitet, friluftsliv og ledelse. Det har gitt meg mye glede og nytte i hverdagslivet og gjort meg til en bedre leder og medmenneske, skriver han, før han avslutter med denne oppfordringen:

– Jeg håper du tar sjansen og melder deg inn. Eventyrene er der ute!

FOTO: CF SALICATH

FOTO: TONY HURREN

MAKE NEW SCOUT FRIENDS FROM ENGLAND!

11. Bognor Rocks speidergruppe fra den lille kystbyen Bognor Regis, ca. ni mil sørvest for London, ønsker seg norske speidervenner. Troppsleder Tony Hurren kan tenke seg å delta på landsleiren i Bodø i 2017, og i mellomtiden vil han og speiderne hans gjerne ha kontakt med en norsk gruppe. Er det flere norske grupper som melder seg, er Tony gjerne behjelpelig med å formidle kontakt til andre speidergrupper i nærheten av Bognor Regis. Skriv til tony.hurren@philips.com, og legg gjerne ved et bilde av gruppa!

FOTO: STIAN TORSTAD, STIAN PHOTOGRAPHY

PALESTINSKE SPEIDERE TIL TOPPS I TRØNDELAG

I sommer hadde Vanvikan speidergruppe i Sør-Trøndelag krets besøk fra Palestina. Speiderne fra First Ramallah Group fikk blant annet med seg en klatretur opp Munkstigen. Med sine 950 meter er den Nord-Europas lengste klatresti, og på toppen er man 519 meter over havet.

– Vi har planer om å utvikle det forholdet videre også, og var invitert nedover til Israel/Ramallah i oktober. Men det er foreløpig lagt på is, pga. krigen der nede nå, forteller Vanvikans gruppeleder, Frode Sollie.

FOTO: PRIVAT

LILLESAND-SPEIDERE PÅ LEIR I ENGLAND

17 vandrere og to ledere fra Lillesand speidergruppe i Sørlandet krets deltok på den engelske speiderleiren Chamboree 2014. Leiren ble arrangert i Cheshire, nær Liverpool og Manchester, og rundt 5 500 speidere fra over ti ulike nasjoner deltok. Lillesand-speiderne delte leirområde og -utstyr med en lokal speidergruppe fra Cheshire.

– I løpet av uka ble de norske og engelske speiderne riktig godt kjent, og den engelske speidergruppen planlegger nå et besøk i Norge om cirka to år for å oppleve norsk speiding, forteller Lillesand-leder Tone Falkenhaug.

FOTO: HALVOR ULVENES, VARDEN

TYSKE SPEIDERE OVERRASKET AV UVÆR – SØKTE LY

Store styrker ble satt inn i letingen etter tyske speiderjenter på tur ved Norsjø i Telemark i august. Vitner meldte at kanoen med jentene hadde kantret, skriver avisa Varden. Det stemte imidlertid ikke, for de tyske speiderne hadde padlet til land da de ble overrasket av uvær.

– Vi var ikke redde, men ble overrasket av et uvær, forteller Christina Rappel, en av dem.

FOTO: LARS K. HOLME

DUDDELIBU 50 ÅR

I år fyller Duddelibu, hytta til Trondheim studentspeidergruppe (TSSG), 50 år, og 55 tidligere og nåværende studentspeidere fra Egersund i sør til Vadsø i nord var samlet i sommer for å feire. Hytta ligger i Selbu, øst for Trondheim, og er en klassisk hytte, uten strøm og innlagt vann, og med bilde av kongefamilien på do. Hytta brukes av TSSG, GibGob roverlag og andre speidergrupper og roverlag fra Trøndelag. Alt vedlikehold opp gjennom årene er utført av studentspeiderne på dugnad. I dag kan hytta skryte av badstue (Baddelibu), offentlig godkjent badeplass, spise- og soveplass til minst 30 stykker - med litt kreativitet - nyere kjøkken og fyringsovn, og telefonkiosk!

FOTO: FILIP WENNERØD, PORSGRUNNS DAGBLAD

SPEIDERDAG FOR ELEVER I PORSGRUNN

16 elever fra 5. til 7. klasse fikk prøve seg som speidere for én dag i Porsgrunn. Det sto Frikirken for på en av de siste skoleferiedagene i august, skriver Porsgrunns Dagblad. Grunnen til initiativet var at SFO ikke omfatter denne aldersgruppen. Blant annet bakte skolebarna pizza på skogsmåten.

– Alle har brukt formiddagen til å heve pizzadeigen i en frysepose på magen, forteller speiderleder Solfrid Semb og understreker at hun har brukt metoden tidligere.

– Det er veldig uvant og klissete. Vi kommer ikke til å råde noen til å heve pizzadeigen på denne måten, er reaksjonen fra kusinene Victoria og Hedda, begge tolv år.

TEMA

TEKST OG FOTO: TOVE ARNTZEN

UTFORSK NOE I DAG!

En som utforsker sjekker, undersøker, rekognoserer, studerer, søker og tester. Dette er ting vi alle gjør så å si hver eneste dag, ofte uten å tenke over det. Det er det som gjør at vi lærer noe nytt. Jo mer vi utforsker, jo mer nysgjerrige vi er, jo flere ting vi løfter på, lurer på, titter på, spør om og vurderer, desto mer lærer vi. Det ligger i menneskets natur å utforske og å lære. Vi som er speidere har behov for å lære mer om naturen, både av nysgjerrighet og av praktiske grunner, fordi det er der vi driver med mye av speideraktiviteten vår.

Vi kan også utforske hva som bor i oss mennesker, enten bare i oss selv, eller i oss i samarbeid med andre. Det kan være spennende å prøve å tenke på dette når du er sammen med andre, slik at du finner ut mer om hvordan du selv er i forhold til dem, og hvordan de er i forhold til deg. Det kan du gjøre i vennegjengen, og når du møter andre mennesker, for eksempel fra andre kulturer.

Noe av det mest spennende er å utforske seg selv og sine egne grenser *ute i naturen*. Her er mulighetene uendelige, og du kan gjøre akkurat hvor mye eller hvor lite du vil ut av det.

Baden-Powell sier en del om det å utforske i sin siste hilsen til speiderne: «Når du utforsker naturen, får du se alle de vakre og fantastiske tingene som Gud har skapt for at du skal glede deg over dem. Vær fornøyd med det du har, og gjør det beste ut av det. Se ting fra den lyse siden, vær optimistisk, og ikke fokuser på det negative.»

EXPLORER BELT 2014

TEKST: KRIVIL KAASA

FOTO: AUDUN MELVÆR

Roverne fikk overnatte hos rumenske husverter hos under første del av haiken.

UTFORSKET ROMANIA

I sommer deltok 27 norske rovere fra begge forbund på en opplevelsesrik Explorer Belt-ekspedisjon til Romania. På ti dager tilbakela de nesten 200 km til fots gjennom den rumenske landsbygda og de mektige Fâgâras-fjellene. Deretter fikk de to actionfylte dager med klatring og rafting. De siste dagene tilbrakte roverne i de vakre byene Brasov og Bucuresti. Her er noen av deltakernes bilder fra turen.

FOTO: MARTIN GRØNFJELL

Alle deltakerne med stab før haikestart på speidersenteret i Romania.

Explorer Belt er en ekspedisjon for rovere i et annet land, opprinnelig en engelsk tradisjon (roverne kalles explorers i England). Den består av en ti dager lang haik i grupper på 2-3 rovere, og et home hospitality-opphold. Deltakerne skal også løse oppgaver på forhånd og underveis. Hvis oppgavene og haiken er gjennomført etter bestemte kriterier, får deltakeren Explorer-beltet.

FOTO: MARTIN GRØNFJELL

Trøtte rovere venter på frokost etter nattbusstur.

FOTO: AUDUN MELVÆR

«Turisthytte» i fjellet under haiken.

FOTO: MARTIN GRØNFJELL

Prosjektleder Robert Pletten tester terrenget.

SPEIDEREVENTYR

TEKST: KIRVIL KAASA **FOTO:** ANDREAS EIKREM BJØRNDALEN

Oskar Aalde (t.h.) er kjempefornøyd med å ha fått med seg mange speideropplevelser i inn- og utland i år. Her fra dugnadsleiren på Svalbard.

Utforsk mulighetene dine:

OSKAR KASTER SEG UT I DET

Oskar Aalde (20) fra 1. Ås speidergruppe har virkelig erfart at eventyrene er der ute, og har fått opplevelser fra Midtøsten til Svalbard, fra friluftsliv til verdenskonferanse.

– Jeg har sett meg ut interessante muligheter, og har søkt om å få delta. Først var det invitasjonen til å bli med på leir i Midtøsten (se egen sak). Det var en tidligere troppsleder som mente at det ville være midt i blinken for meg. Da jeg hadde vært med der, skjønte jeg at det er mye du kan delta på utenfor egen gruppe og krets, og det neste var dugnadsleiren på Svalbard i juli. Det har alltid vært en drøm å reise dit, og så kult at det går an å gjøre det gjennom speideren! Så deltok jeg på ungdomskonferansen og verdenskonferansen til WOSM i Slovenia i august.

Svarte opplevelsene til forventningene dine?

– Jeg har kastet meg ut i det, og opplevelsene overgikk virkelig forventningene! Kanskje særlig ungdomsforumet og verdenskonferansen i Slovenia. Jeg har oppdaget at jo flere kulturer og inntrykk du møter, desto mer vokser du som menneske, og det er jo speiding! Først nå, når jeg har opplevd speiding utenfor Norge, forstår jeg hvilken verdensomspennende bevegelse speideren er. Man får en vekker når man tar det steget, når man opplever all energien, man skjønner at man er med på noe stort, at man virkelig kan bidra til å endre verden til det bedre. Oskar er troppsleder i 1. Ås speidergruppe:

– Der får jeg være sammen med speiderne på et slags primærnivå. I tillegg får jeg oppleve speidingen på et internasjonalt nivå, særlig var det slik i Slovenia, hvor vi som deltok bidro til å bestemme i hvilken retning speidingen skal gå de neste tre årene. Før jeg dro dit spurte jeg speiderne mine om hva jeg skulle stille spørsmål om i Slovenia, og så tok jeg med meg det de foreslo. Slik fikk de også bidra, og etter at jeg kom hjem har jeg jobbet med å gjennomføre det vi bestemte i Slovenia i troppen.

Hva er det neste du skal delta på?

– Jeg skal representere NSF på Ung i Norden i høst, og så håper jeg å få være med på å organisere europakonferansen her i Norge i 2016. Jeg har også lyst til å ta med meg troppen til for eksempel Kandersteg speidersenter i Sveits. Jeg vil så gjerne vise at du har masse muligheter når du har et internasjonalt nettverk, når du treffer og møter mange, og kan få ideer her og tips der. Det er bare å kaste seg ut i det!

I februar deltok Oskar Aalde på en internasjonal samling i Sharjah i de Arabiske Emirater for WOSM-medlemmer fra hele verden (ingen jenter deltok). Det ble speideropplevelser litt utenom det vanlige for roveren fra Norge. Her er noen av de mange inntrykkene hans:

Alle deltakerne på tur i ørkenen.

PÅ SPEIDEREVENTYR I MIDTØSTEN

– Det eneste som var spesifisert i den ellers mangelfulle pakkelisten var «gode sko til å gå i ørkenen i». Skulle jeg få oppleve nomadelivet i ørkenen? Hva i all verden er gode ørkensko? Med brunost, dress, samekniv, turbukse, godt humør og en god dose speidermetode og «alltid beredt»-holdning satte jeg meg på flyet til de Arabiske Emirater. For et eventyr!

– Det var en utrolig speiderlandsby jeg våknet opp i morgenen etter ankomst. Teltet jeg hadde blitt henvist til i mørket var en del av en stor sirkel på en åpen sandslette, og det var ferdig innredd med madrass, tepper og pute. Jeg var blitt en del av «Peace-camp» som sammen med «Brotherhood», «Friendship», og «Cooperation» utgjorde de fire troppene som skulle huse 112 speidere fra til sammen 97 land.

– Det var lett å komme i kontakt med de andre speiderne. Praten satt løst, og etter at den første voldsomme entusiasmen over ulike speiderskjerf, -skjorter og hodeplagg hadde roet seg for de fleste, var vi gira på å komme i gang med aktivitetene som lå foran oss.

– Jeg er ikke uvant i flerkulturelt selskap, men denne samlingen var noe litt utenom det jeg hadde vært med på tidligere. De nordiske landene med unntak av Sverige var representert, men land som USA, Canada, England, Frankrike og Tyskland manglet på deltakerlisten.

Selv om det var lett å peke på de tingene man hadde til felles, og det som helt klart var forskjellig, kan jo speiding variere masse, selv fra gruppe til gruppe i Norge. At det kulturelle bakteppet hadde mye å si var i hvert fall helt sikkert. I rike og relativt liberale land som Australia, Sør-Korea og de fleste europeiske landene virker det som om speideren er en fritidsaktivitet hvor barn og unge kan dyrke sin interesse for villmarksliv i godt selskap av venner og engasjerte ledere. Vi deler mange av de samme holdningene med tanke på respekt for naturressurser, lederutvikling og nysgjerrighet, og bevegelsen syns å virke liberal og lite påtrengende. I utviklingslandene, derimot, er speiderorganisasjonen ofte en mye større del av samfunnet generelt. Flere steder er speideren vel integrert i skolesystemet, og den gir folk muligheten til å gjøre ting som de ellers bare kunne drømme om.

– Vi ble ofte vekket så tidlig som i 6-tiden for å stille telt og leirplass til inspeksjon før vi tok fatt på dagen. Det var enormt med aktiviteter, og spenningskurven steg i takt med dagene. Etter å ha tilbragt første del av uka på leirområdet med diverse formelle foredrag, gode diskusjoner og utveksling av kunnskap om ulike kulturer, fikk vi oppleve alt fra tubekjøring i Indiahavet til fantastiske fonteneshow under statens lysfestival. Hele uken hadde vi blitt transportert rundt i trange skolebusser, så overraskelsen var stor da det rullet inn en karavane med skinnende Toyota Landcruisere gjennom porten. Vi hadde tidligere blitt delt inn i patruljer, og jeg tok med meg patruljen min inn i en bil der det satt en skjeggete sjåfør med Ray Bans og bilstereoen pumpende med Avicii. STEMNING! Bilturen tok en brå vending etter cirka 20 minutter på asfalt da vi plutselig forsvant rett ut i sanddynene. Synet av 30 hvite landcruisere som surfet opp og ned i en ørken som strakte seg så langt øyet kunne se, førte til at vi bare ble sittende og glise mens bilen danset bortover.

På toppen av 828 meter høye Burj Khalifa i Dubai!

– Da vi den siste dagen stod og skuet opp på det utrolige 828 meter høye tårnet i Dubai, ble det klart at speidernes pioneringskunst fortsatt hadde et stykke igjen å gå. Som gjester av sjeiken valset vi rett forbi den lange køen av turister som skulle opp, og synet som møtte oss i 124. etasje var utrolig! Dubai var som en by blomstret opp av ingenting, der den stod med sine imponerende bygninger og kjøpesentre omkranset av en tom ørken så langt en kunne se. Det ble virkelig en verdig avslutning på en lærerik og fantastisk reise gjennom arabisk kultur.

– Jeg reiste hjem til Norge med ny innsikt, engasjement og nye vennskap. Speideren er en fantastisk portal som kan føre deg til alskens rare steder og situasjoner, og hvis du klarer å tilpasse deg omgivelsene og menneskene rundt deg med et både nysgjerrig og kritisk blikk, har du en unik mulighet til å suge til deg kunnskap og forståelse av verden.

FOTO: ANDREAS EIKREM BJØRNDALEN

DUGNADSLEIR

TEKST: KIRVIL KAASA

ROVERE PÅ 79 GRADER NORD

I sommer kombinerte fjorten rovere og prosjektleder Ann Kristin Espegard «sommerjobb» på Svalbard med fantastiske naturopplevelser. Etter to uker med full innsats skinte både nymalte vegger og nypussede vinduer i midnattssola i Ny-Ålesund.

Om kveldene og i helgene sto opplevelsene i kø: Båtturer på Kongsfjorden til flere isbreer, vannskikjøring i overlevelsesdrakt, kajakktur, og topptur til Zeppelinfjellet med aketur ned 400 høydemetre.

På en av helgeturene så de isbjørn mens de badet på 79 grader nord – en spennende opplevelse!

Før de reiste til fastlandet igjen besøkte de Longyearbyen, og fikk blant annet med seg en gruvetur til Julenissegruva, en fin avslutning på to fantastiske uker langt, langt mot nord.

FOTO: CAROLINE THERESE EKEBERG HOP

FOTO: ANDREAS EIKREM BJØRNDALEN

FOTO: ANDREAS EIKREM BJØRNDALEN

Norges speiderforbund bidrar hver sommer med dugnadsarbeid på Svalbard i regi av Kings Bay. Alle rovere over 18 år kan søke om å få bli med på dugnadsleiren. Leiren består av to uker med diverse vedlikeholds- og oppryddingsarbeid, samt unike og eksotiske speidereventyr på 79 grader nord.

FOTO: ANDREAS EIKREM BJØRNDALEN

I KANO GJENNOM BYEN

Nysgjerrighet er en speiders beste venn på nye turer. Speideren-redaksjonens faste oppdagere var lei av trikk, og bestemte seg for å utforske det innerste av indre Oslofjord i kano.

IDE: CARL-FREDERIC SALICATH OG SILJE HØYSÆTER • **TEKST:** CARL-FREDERIC SALICATH/KIRVIL KAASA • **FOTO:** ARILD JOHANNESSEN, ALEXANDER VESTRUM OG CARL-FREDERIC SALICATH

Hahaha – herlig med en bytur på vannet!
Juhuuuu – så gøy!

Så fint det er her!

Jeg fant, jeg fant – den kan bli et fint seil! Vi tar den med.
Greit, Askeladden!

Aldri godt å vite hva du får bruk for på en sånn tur!

Da bærer det inn i tunnelen med oss!
Ganske grunt her … Håper vi kommer oss gjennom.

Okei, dette er litt skummelt … Det er ganske mørkt !

Det er mange lyspærer som er gått her inne. Jeg ser ikke åra i vannet, en gang!
Jeg så en rotte!
Jeg hører togene over oss!

Det var spennende, men godt å være ute igjen! Skal vi padle bort til Operaen?
God ide! Vi går i land der!

Her kommer vi, landkrabber!
Aiiii, jeg blir våt på beina!

Eh, tror vi stikker, før noen lurer på om vi er helt koko.
Godt å røre seg litt igjen! Se så god jeg er til dette!

Jeg er på rommet
Haha, da skulle jeg vist dem denne!

Det er jo så mye vann rundt Oslo! Jeg synes flere burde utforske byen på denne måten.

Ops, der kommer danskebåten, kanskje vi bør kjappe på, og komme oss innover igjen!
Stena Line
Nemlig!

Nei takk, vi trenger ikke haik, vi har det helt fint – og sikkert morsommere enn dere!

Ikke ofte en møter noen på stylter når en padler! Han her har visst stått her en stund.

Kult! Det er jo nesten som å padle gjennom en smal fjord!

Minuttene går mens de venter på pizzaen stekes ...

Mange byer ligger ved vannkanten eller langs elver, og en padletur her er en spennende måte å utforske byen på. Man kan snike seg under brygger og broer, mellom båter, og gjennom kanaler. **HUSK FLYTEVEST!**

Tips for vellykket kanoutforskning:

- Ta med kart, vit hvor du er og hvor du skal, men ikke planlegg hvordan du skal komme deg dit.
- Ta med kamera, og ta bilder av alt du ikke har sett før.
- Ta med lykt, i tilfelle tunneler.
- Ikke ta med mamma, det går aldri bra!
- Lag maten selv, dere er tross alt på tur!

INTERNASJONALT

TEKST: BODIL TÆRUD DAY **FOTO:** ELLISIF VESTAD

Liberias speidere:

STILL GOING STRONG

Norges speiderforbund startet i 2012 et samarbeid med jentenes speiderforbund i Liberia (LGGA) for å bidra til ledertreningen og til å bygge organisasjonen. Men Liberia har i det siste stadig vært i nyhetsbildet på grunn av det store ebolautbruddet, og inntil det igjen er trygt å besøke landet, har vi utsatt alle reiser dit.

Speiderne deltar aktivt i bekjempelsen av ebola, og mye av deres virksomhet i høst har vært rettet mot dette. De er viktige støttespillere i kriser som dette fordi de er godt organisert og etablert i lokalsamfunnene.

Siden 2012 har LGGA startet opp flere speidergrupper, og tilbudet om speiding når ut til flere. Speiderne har et senter i Monrovia som ble bombet under borgerkrigen på nittitallet. NSF bidrar med midler til å gjenreise dette. Allerede nå er de igjen i stand til å holde kurs og andre speideraktiviteter der. Speidersenteret er et trygt sted å være for speiderjentene og lederne.

Utveksling er en del av samarbeidet, og to unge ledere fra LGGA var med på landsleiren i Stavanger. NSF deltok i fjor vinter med to speiderledere i staben på et lederkurs i Liberia, og i desember i år skulle vi igjen hatt to speiderledere på tilsvarende kurs. Dette er utsatt på ubestemt tid på grunn av ebolautbruddet. Bildene er fra lederkurset i Liberia. Det var speiderstyremedlem Nina Rones og speiderleder Ellisif Vestad som bidro på vegne av NSF.

Ellisif Vestad (t.v.) og Nina Rones sammen med tre av de liberianske speiderlederne fra kurset tidligere i år.

Lek og latter hører med på kurs i speideren, enten det foregår i Norge eller i Liberia!

LGGA slåss mot ebola

Å formidle riktig smitteforebygging er noe av det viktigste for å bekjempe en epidemi. Her er en tegning fra en lokal avis i Liberia.

Les mer om hvordan LGGA bidrar til bekjempelsen av ebola her: **WWW.SPEIDING.NO/NYHETER/?ID=2865**

SPEIDEREN TESTER

TEKST OG FOTO: ØYSTEIN BØHLER

KOKEUTSTYR PÅ TUR

Øystein Bøhler fra Askim speidergruppe er troppsleder og kursleder, blant annet for årets Turlederkurs kano. Han har testet ulike alternativer til matlaging over bål og glør.

Når patruljen eller roverlaget skal ut og utforske skogen bak speiderhuset, den lille øya bare dere vet om, eller på haik, er det viktig å ha med riktig utstyr. Her hjelper vi deg med å velge utstyr for den viktigste delen av turen: Maten! Å få i seg varm mat og drikke på en tur betyr mye, særlig vinterstid! Vi har testet ni forskjellige kokesystemer. Ikke alle egner seg like godt for turbruk.

SLIK GJENNOMFØRTE VI TESTEN: Vi målte hvor lang tid det tok å koke én liter vann. Utetemperaturen var mellom 11 og 14 grader, svak vind fra nordvest og overskyet. Starttemperaturen på vannet var mellom 12 og 14 grader. Testen ble utført på 127 moh. Barometrisk trykk var 1012 millibar – noe som gir en koketemperatur på ca. 100 °C. «Koketid» er tiden det tok å koke vannet, «Total tid» er tiden det tok å pakke ut utstyret, koke vann, og så kjøle ned utstyret, slik at det kunne pakkes og legges i sekken igjen.

TIPS & TRIKS

- Vind gjør at koketiden og energiforbruket øker. Et liggeunderlag fungerer godt som vindskjerm, dette kan i flere tilfeller mer enn halvere koketiden!
- Hvis kokesystemet du bruker går på gass, og det er kaldt ute kan du gjøre det mer effektivt ved å sette gassboksen i en kjele med lunkent vann.
- Husk å sette utstyret på et brannsikkert underlag.
- Furukongler gir mye varme i KellyKettle og Biolite.
- Trangia har spesielle selvlukkende brenselsflasker – bruk dem til rødsprit.

HVA SKAL DU VELGE? Som ellers i speideren gjelder det her å prøve seg fram og tenke selv. Det finnes egentlig ingen fasit på hva som fungerer for alle turer og forhold, men KellyKettle og Biolite er bra fordi du ikke trenger å ha med brennstoff. Dessuten er det mye mer miljøvennlig å bruke kvister og kongler enn bensin, rødsprit og gass. Husk at også produksjonen av disse forurenser!

A. OPTIMUS PRIMUS 111

Brukt av det norske forsvaret i «alle år». Spør en som har vært der, kanskje får du en skrekkhistorie om et telt som sto i fare for å brenne ned på grunn av en Optimus. Effektiv, men altså ikke helt enkel i bruk, og krever noe ekstrautstyr.

Koketid: 6 min 45 sek

Total tid: 17 min 00 sek

+ Alt i én boks. Gir MYE varme.

÷ Det følger ikke med kjele eller stekepanne. Optimus må forvarmes med rødsprit. Dysen kan gå tett, og det er en del jobb å rense den. Mye støy under bruk.

B. TRANGIA STORMKJØKKEN MED GASS

Kortest koketid

Standard kokeutstyr for nesten alle speidere på tur. I settet er alt du trenger av kjeler o.l. Det er skrevet flere kokebøker om hvordan du lager mat på Trangia stormkjøkken, noe som viser hvor populært stormkjøkkenet er. Det finnes mange utgaver og størrelser. Gassløsningen gjør den enkel og ganske trygg å bruke.

Koketid: 4 min 45 sek

Total tid: 16 minutter

+ Kjeler og stekepanne er med i «pakken». Enkel og relativt trygg i bruk.

÷ Gass fungerer dårlig i minusgrader. En del støy under bruk.

C. TRANGIA STORMKJØKKEN MED RØDSPRIT

De som ikke bruker gass på sin Trangia, bruker rødsprit. Rødsprit fungerer godt også i lavere temperaturer, men kan være litt mer farlig fordi det er så brennbart.

Koketid: 10 min 30 sek

Total tid: 18 min 30 sek

+ Kjeler og stekepanne er med i «pakken». Enkel i bruk. Kan brukes til å lage det meste av mat.

÷ Rødsprit er meget brennbart, og man må være forsiktig med det. Det er vanskelig å beregne mengde med rødsprit man trenger, og man må la det brenne ut og brenneren må kjøles HELT ned før man kan etterfylle. Kjeler blir sotete av bruk.

D. BIOLITE MED KJELETILLEGG

Miljø-vennlig

Biolite er det mest moderne kokesystemet i testen. Den har NASA-teknologi som bruker varme til å lade et batteri som igjen driver en vifte som gir deg mulighet til å lade mobilen via USB-utgangen på den! Viften gjør at forbrenningen er meget god, og det er relativt lett å tenne opp i den. Drivstoffet finner du ute: Småkvist, kongler og liknende.

Koketid: 10 minutter

Total tid: 32 minutter

+ Kjelen er fin å oppbevare Bioliten i, og fungerer godt. Du går nesten aldri tom for brennstoff. Du kan også lade mobilen slik at du kan «Instragramme» maten din (husk å tagge med #speiding). Du kan steke marshmallows over flammen.

÷ Det følger bare med kjele, ikke stekepanne. Lager en del viftestøy. Du må etterfylle med pinner og kongler ganske ofte. Den bruker lang tid på å kjøles ned. Den lader egentlig ikke telefonen – den holder bare strømmen ved like.

E. KELLYKETTLE MED KJELE OG HOBOSTOVE-TILLEGG.

Miljø-vennlig

Kellykettle er en kjele hvor selve kjelen fungerer som en pipe, dette gjør at det blir en god forbrenning, og vannet i kjelen blir fort varmt. Det finnes en del ekstrautstyr til KellyKettle som gjør den enda mer brukbar. Drivstoffet er småkvist, kongler og liknende.

Koketid: 6 minutter

Total tid: 15 min 30 sek

+ Du kan frakte vann i kjelen. Alt ekstrautstyr har plass inne i kjelen. Du går nesten aldri tom for brennstoff. Hobostoven gjør den til en fin minigrill. Den er helt stille under bruk. Du kan steke marshmallows på den.

÷ Det følger ikke med stekepanne. Litt stor å ha i sekken. Soter en del (ut fra hva man fyrer med).

Speider-sport tilbyr mange av kokesystemene i testen, blant annet både KellyKettle og Biolite.

Se WWW.SPEIDER-SPORT.NO.

F. JETBOIL

Kortest total tid

Jetboil er et kokesystem som er spesiallaget for å koke vann fort og med lite energi. Det finnes flere løsninger, både fra Jetboil og andre leverandører. Drivstoffet er gassblanding på boks.

Koketid: 5 min 55 sek

Total tid: 9 min 30 sek

+ Kjele er med. Lett og liten å ha i sekken. Relativt rask.

÷ Kan ikke steke på den. Kjelen er bare beregnet for 0,7 liter vann (avhengig av modell). Støyer en del under bruk.

G. OPTIMUS NOVA+ MULTIFUEL

En moderne versjon av Optimus Primus 111. Denne er mindre og enklere i bruk. Brenner alt fra diesel til flybensin. Det finnes andre multifuel-brennere som også kan gå på gass.

Koketid: 5 min 30 sek

Total tid: 17 minutter

+ Liten og lett. Gir MYE varme. Trenger ikke rødsprit til forvarming. Dysen renses lett med en magnet!

÷ Det følger ikke med kjele og stekepanne. En del støy under bruk.

H. ESBIT POCKET STOVE:

Et meget enkelt stativ som holder tabletter med fast brennstoff.

Koketid: 16 min 30 sek

Total tid: 23 minutter

+ Meget liten og lett, passer i en sidelomme på bukse.

÷ Følger ikke med kjele og stekepanne. Når du først har tent den, er den vanskelig å slukke.

INDUKSJONSTOPP FRA IKEA

For sofaspeideren

Et magnetisk felt varmer opp kjelen som igjen varmer innholdet.

Koketid: 2:25 minutter

Totaltid: 3:25 minutter

+ Kort vei fra sofaen. Enkelt touchinterface.

÷ Veldig masete å ha med på tur. Krever strøm for å fungere. Følger ikke med kjele og stekepanne – men det kan enkelt kjøpes i samme butikk.

PROSJEKTLEDEREN

TEKST OG FOTO: ALEXANDER VESTRUM

– SPEIDING ER FRILUFTSLIV!

Når en speider drar på patruljetur uten voksne for første gang, gjør det ikke noe om mor og far har litt vondt i magen, mener Jørgen Moland (42), NSFs prosjektleder for friluftsliv.

Friluftslivets år – forkortet FÅ15 – innledes ikke før neste år, men prosjektlederen har allerede vært i sving siden før sommeren. Vi har funnet veien ut av forbundskontoret og til Slottsparken, der Jørgen skal peke seg ut et tre. «Ut og opp i trærne» er NSFs kampanje i 2015, støttet av Miljødirektoratet. Valget faller på et tre som deler seg i dobbel stamme, og Jørgen klatrer gladelig opp etter ordre fra fotografen.

PATRULJEN I Friluftslivets år 2015 vil Jørgen og forbundet gjenreise patruljen, som det ganske så ambisiøst heter. Patruljen er kjernen i speideren, understreker han, og målet er at alle speidere skal kunne dra på tur uten voksne ledere.

– Det oppfattes som uansvarlig eller farlig, på et vis. Det skyldes blant annet usikre ledere, som ikke tør å sende barn og unge mellom 11 og 17 år på egen tur, sier Jørgen.

– Jeg var veldig overrasket da dette under landsleirkonferansen i Stavanger i 2013 ble oppfattet som et stort problem, men det passer med hvordan resten av samfunnet har utviklet seg, fortsetter han.

UROVEKKENDE Alle er enige om at barn og unge på tur uten voksne er idealet, helt til det kommer til egne barn og egne små speidere, mener Jørgen. Det finnes tall fra Hordaland krins som viser at bare halvparten av gruppene sender patruljene på tur. Av disse er det bare to grupper hvor patruljene drar på tur mer enn to ganger i året. 22 av kretsens 35 grupper svarte på spørreundersøkelsen.

– Det er urovekkende at så mange barn og unge mister denne muligheten til å ta ansvar for seg selv og andre på tur.

OPPGJØR Hordaland krins er en krets i vekst, har selv identifisert problemet, og har allerede satt i gang flere tiltak for å få fart på patruljesystemet.

– Det blir det samme på speidertur. Selv med gode avtaler og felles risikoanalyse er det naturlig at hjemmeleder kjenner det litt i magen, kjenner på ansvaret. Da må lederne ikke glemme at de også har ansvar for å gi speiderne ansvar.

Vi må bruke risikoanalysene som brukes i ekstremsport, for det oppfattes som ekstremt at barn og unge er på egen tur, argumenterer han. Målet er selvstendige, ansvarsbevisste mennesker – og metoden for å oppnå det er friluftsliv. Selv har han sterke minner fra den første patruljeturen han var på. Det regnet voldsomt og da presenningen til gapahuken revnet, ble han gjennomvåt. Patruljeføreren på 14 var snartenkt, og plasserte ham varmt og tørt mellom seg og assistenten.

BALLAST Privat blir det friluftsliv både med kona og de tre barna, og litt "brattere friluftsliv" i form av lederverv i DNT og Norsk Fjellsportforum (NF). Jørgen er sentral i den frivillige skredopplæringa i Norge, og møter den samme utfordringen her som han opplever i speideren.

– Friluftsliv er en kulturell kompetanse som må læres, og helst over tid. Stadig flere voksne mangler den nødvendige ballasten gjennom innarbeidet friluftsliv i livslang læring. Evnen til å vurdere fare og velge tur etter evne og forhold kan ikke læres på et helgekurs. Dette er noe av det viktigste speideren kan bidra med.

Gjemt bak ei dør på et av NSFs møterom finner Jørgen fram et klistremerke – som ingen av oss med sikkerhet kan si når ble trykket. Budskapet er iallfall det samme som prosjektlederen vil ha fram nå, i sin enkleste form: «Speiding er friluftsliv».

– Jeg mener vi også nasjonalt må være tydelige på hva som er basisspeiding, sier Jørgen. – Alle må strekke seg mot et velfungerende patruljesystem. De som ikke har ønsker eller intensjoner om det, driver med noe annet enn hva speiding er. Vi må kanskje ta noen tøffe oppgjør om dette. Hvis mor sier at en speider ikke får bli med på en speidertur uten en voksen, må kanskje troppsleder og patruljefører sammen snakke med henne.

RISIKOANALYSE Mor og far har litt vondt i magen første gang barnet overnatter borte, og det har kanskje barnet også, sier Jørgen Moland.

SPEIDER-CV

NAVN: Jørgen Moland

ALDER: 42 år

SPEIDERBAKGRUNN: Speider, troppsleder og ledertrener på friluftslivsskursene

UTDANNING OG ARBEID: Hovedfag i medievitenskap og mastergrad i ledelse. Har blant annet jobbet med ungdom med sosiale og emosjonelle vansker, og som informasjonsleder ved Institutt for samfunnsforskning (ISF).

AKTUELL: Prosjektleder for friluftsliv i Norges speiderforbund

FRILUFTS-LIVETS ÅR 2015 (FÅ15)

Friluftslivets år arrangeres for tredje gang i 2015. Det er Klima- og miljødepartementet som er «prosjekteier», mens Norsk Friluftsliv (tidligere FRIFO) har fått ansvaret for planlegging og gjennomføring. Norges speiderforbund er en av Norsk Friluftslivs medlemsorganisasjoner.

FÅ15 blir en «nasjonal dugnad» gjennom hele året, hvor friluftslivsorganisasjonene i enda større grad enn ellers inkluderer også dem som ikke er medlemmer i ulike aktiviteter. Dette skal bidra til at flere driver med friluftsliv. Det er nemlig ikke en selvfølge for alle å bruke fritiden sin på å gå på tur i nærmiljøet, overnatte ute eller koke kaffe over bål. Særlig barn og unge og barnefamilier er viktige målgrupper for FÅ15.

FÅ15 gir oss gylne muligheter for ekstra satsing og tilrettelegging for speideraktivitet, og dermed større synlighet. Kreative krefter er godt i gang med å planlegge ulike aktiviteter spesielt for FÅ15, men vi vil særlig legge til rette for å løfte de gode og inspirerende arrangementene som allerede finnes i gruppene. Det er bevilget midler til gjennomføring av både nasjonale arrangementer og lokale aktiviteter som «Speidingens dag». I tillegg er det selvsagt rom for å bruke fantasien og foreslå nye aktiviteter!

Norges speiderforbund ønsker også å bidra til FÅ15 med kurs i formidling av friluftslivskompetanse, og debatter om barn og friluftsliv på lokalt og nasjonalt nivå.

For mer informasjon om og innspill til Friluftslivets år 2015, samt om muligheter for støtte til aktiviteter, se **WWW.SPEIDING.NO/FRILUFTSLIV.**

HORDALAND KRINS:

TEKST: KIRVIL KAASA • **FOTO:** ELISABETH GRØNNER

FOKUS PÅ AT SPEIDERNE SKAL BLI

I Hordaland krins jobber Louise Pettersen (25) med medlemsvekst i 20 % stilling. Kretsen har lenge hatt fokus på å starte opp nye speidergrupper, og resultatet er 10 nye grupper de siste årene. – Det er vel og bra, men det hjelper lite hvis ikke gruppene klarer å holde på medlemmene sine, forklarer Louise.

– Det vil vi gjøre noe med, derfor har vi tre satsingsområder, med utgangspunkt i at det er viktig å ha aktiviteter som speiderne vil ha. Kjeder de seg, så slutter de. Vi vil ha flere unge troppsledere og et godt fungerende patruljesystem, hvor de eldste i patruljen bestemmer aktivitetene. Da sikrer vi best mulig at patruljeførere og assistenter får gjøre noe de synes er gøy, og det pleier å fungere godt for resten av patruljen også. Til sammen hever dette nivået i troppen.

Erik, Anders P, Anders G, Aksel, Magnus, Johannes og Benjamin synes det er gøy å være speider i 18. Bergen, som har lange tradisjoner for og gode erfaringer med å sende patruljene på tur.

NYTT KURS

Kretsen laget et kurs beregnet på nye grupper som ennå ikke har fått speidere i troppsalder, og på etablerte grupper som ikke har et godt innarbeidet patruljesystem. Kurset har de kalt *Verdande*, det går over ti måneder, og er en introduksjon til patruljedrift. Det er rettet mot speidere i tropp i 6. og 7. klasse, med enkelte deltakere i ungdomsskolealder.

En har også erkjent at engstelige foreldre er en utfordring for gjennomføring av noen av aktivitetene i patruljen, først og fremst patruljeturer. – Vi har en plan om å holde et stort møte for foreldrene til alle speiderne i troppsalder for å redusere engstelsen for å la speiderne dra på tur uten voksen leder. Vi kaller det foreløpig for «verdens største foreldremøte», forteller Louise.

Louise Pettersen hjelper Hordalands grupper med å holde på medlemmene.

GODT PATRULJESYSTEM

– En tredje faktor vi vil ta fatt i er troppsledelsene, og målet er å hjelpe dem til å innarbeide et godt patruljesystem. Samtidig ønsker vi at flere unge i roveralder skal bli ledere i tropp. Mange ledere sitter for lenge, og yngre slipper ikke til.

18. Bergen er en av gruppene i Hordaland krins som jevnlig sender patruljene på tur. – Antall patruljeturer varierer noe fra år til år, men vi prøver å få til 3-4 turer i nærmiljøet for hver patrulje i løpet av ett år forteller troppsleder Elisabeth Grønner (20). – De kan få hjelp til planlegging og gjennomføring, og vi vil se opplegget for å ha en viss peiling på hva de skal, men det meste må speiderne finne ut av selv. Det synes de er stas, det er kjekt å bestemme selv, forteller Elisabeth.

– Foreldrene synes også det er greit med disse turene. Jeg har vært troppsleder i to år, og en del av troppsledelsen i fire, og hittil har jeg ikke hørt at noen har vært skeptiske til at patruljen drar på tur med en femtenåring som leder. Jeg tror at foreldrene er vant til at det er unge som har ansvaret i gruppen, sånn har det vært i mange år.

VERDANDE («det som er i ferd med å bli») er i den norrøne mytologien en av de tre nornene, skjebnegudinnene, som sitter ved Yggdrasils røtter og spinner menneskers og guders skjebnetråd. De to andre er Urd («det som har blitt») og Skuld («det som skal bli»). Kilde: Wikipedia

1. NORDSTRAND SPEIDERGRUPPE:

TEKST: KIRVIL KAASA • **FOTO:** ALEXANDER VESTRUM

KOMBINASJON SOM GIR SUKSESS

Unge ledere og aktivt friluftsliv på patruljenivå gjør det populært å være speider i 1. Nordstrand, som har ivrige barn på venteliste.

TEODOR MATHIAS TORVANGER

(19), troppsleder, 1. Nordstrand

Troppsleder Teodor Mathias Torvanger sammen med noen av de turglade speiderne til 1. Nordstrand. - Jeg vet at de kan takle uvante situasjoner på patruljetur, forteller han.

Hva tenker dere om patruljearbeid i din gruppe?

– I 1. Nordstrand har vi alltid vært opptatt av å holde de voksne litt unna det daglige speiderarbeidet, for det skaper et helt annet miljø i gruppa. Sånn har det i alle fall vært siden jeg var småspeider. Speiderne får mye ansvar fra de er unge, de planlegger turer og møter selv, mens lederne veileder, holder peffmøter for å gi peffene støtte og oppbacking, og hjelper til med å løse utfordringer.

- Halvparten av møtene er troppsmøter, halvparten er patruljemøter. Peffene bestemmer selv om de for eksempel vil ta merker eller dra ut i skogen. Vi prøver å oppfordre patruljene til turer så ofte som mulig, ellers er det én fast patruljetur i halvåret, og troppsturer i tillegg til det. Vi har noen ivrige peffer som drar med de andre peffene, det skaper positiv stemning. Det hender at de planlegger turer jeg ikke har hørt om fra starten av.

Hvordan er det å være hjemmeleder når patruljene er på tur?

– Jeg er ikke bekymret for at de skal finne på noe galt, jeg har tillit til dem. I starten, da jeg begynte som troppsleder, var jeg litt engstelig, men en blir jo kjent med speiderne etter hvert. De skal ha det gøy på tur, men det har de innenfor rimelige grenser. Selvfølgelig kan det skje at de møter på situasjoner som er uvante, men jeg vet at de kan takle det på relativt bra måter, og så har de jo med seg telefon, og kan ringe hjemmeleder.

Jentene i patruljen Rype fra 1. Nordstrand liker å dra på patruljeturer. Snart skal de på overnattingstur til speiderhytta Oterstua i Østmarka, og patruljefører Aurora Christiane Oswald (14) gleder seg: – Det er fint å dra på patruljeturer, for da slipper vi å ha med ledere som maser på oss. Vi liker å bestemme selv hvordan turen skal være, og hva vi skal gjøre. Alle i Rype er med og bestemmer, men hvis vi ikke blir enige, er det assistenten og jeg som avgjør det.

Patruljefører Aurora Oswald (t.v.) og assistent Rhian Flavin (t.h.) sammen med resten av jentene i Rype.

AURORA OSWALD

(14), patruljefører i Rype, 1. Nordstrand

FREDSLYSET

TEKST: KIRVIL KAASA/IVAN CHETWYND

MED AKTUELT BUDSKAP GJENNOM LANDET

Et gammelt visdomsord sier at «det er bedre å tenne et lys enn å forbanne mørket». Og nettopp i mørke november er det at Fredslyset kan inspirere og motivere oss til å arbeide for fred og forståelse mellom mennesker.

Det er dette den siste paragrafen i speiderloven handler om, og derfor passer Fredslyset så godt som symbol for speiderne. Speidergrupper over hele landet har tradisjon for å ta imot den lille flammen hvert år og spre den videre. Det er St. Georgs Gildene som organiserer transporten, og vi har bedt Ivan Chetwynd ved St. Georgs Gildenes kontor fortelle om Fredslyset.

Hva er Fredslyset?

– Fredslyset er en flamme som spres til stearinlys, fjøslykter, lamper eller lignende som et symbol på fred mellom enkeltmennesker, folkegrupper og nasjoner. I 1985 tente TV-journalister fra Østerrike et lys fra en flamme i Fødselskirken i Betlehem, som man mener står på stedet der Jesus ble født. Oljelampene i kirken holdes alltid brennende, og har brent i over tusen år, kanskje helt siden 300-tallet. Journalistene brukte flammen i et nødhjelpsprosjekt, men speidere i Østerrike syntes at den kunne bli et symbol på fred.

Hvordan kan Fredslyset bety noe for freden i verden?

– Fredslyset i seg selv kan ikke stanse kriger i Irak, Syria, Sør-Sudan eller andre steder, bare mennesker kan stanse kriger og stifte fred! Men mennesker trenger inspirasjon og motivasjon. Fredslyset spres og brenner i mange land. Flammen binder oss sammen på tvers av grensene, og minner oss om at vi må lære å leve i fred. Fredsflammen kan begynne å brenne inne i oss, så vi får lyst til å jobbe for fred.

Hvordan fraktes flammen til Norge og andre steder i verden?

– Hvert år hentes den ut fra kirken i Betlehem, og spres rundt i verden med fly, tog, båt og bil. Men flammen oppbevares permanent noen steder, som i domkirken i Roskilde i Danmark. Herfra henter svenske «gillescouter» – voksne speidere, medlemmer av søsterorganisasjonen til St. Georgs Gildene i Norge – lyset for å spre det i Sverige. Norske gildemedlemmer henter flammen fra Gøteborg til Oslo.

Hva skjer når Fredslyset kommer til Norge?

Det holdes et møte i Oslo mandagen før første søndag i advent – i år er det 24. november. Her kan speidergrupper og andre hente lyset og ta det med seg i en lykt eller lampe, så det kan brenne i speiderhus, hjem, kirker eller andre steder. Dagen etter holder speidere fra 1. Vang en fredslysgudstjeneste i Hamardomen.

- Se **WWW.FREDSLYSET.NO** for å finne ut hvor og når din gruppe kan hente flammen.
- Fortell på facebooksiden Fredslyset i Norge hvordan din gruppe bruker lyset!
- Har din gruppe et fredsbudskap til verdens ledere? Legg det også ut på facebooksiden Fredslyset i Norge, eller send det til **POST@SGGN.NO**.
- Alle grupper kan få dette som pdf-filer eller i posten ved henvendelse til **POST@SGGN.NO**:
  - bokmerker om Fredslyset
  - lapper som kan legges ved lykter eller lys for å forklare at flammen er Fredslyset
  - en fredslyssang.

Er det bare speidere som er med på å frakte Fredslyset fra sted til sted?

– St. Georgs Gildene organiserer frakten av lyset blant annet til Stavanger og Molde. Fra Molde fraktes det med Hurtigruta til Bergen og Nord-Norge. Gildemedlemmer og speidere henter lyset forskjellige steder underveis og tar det videre, men hvem som helst kan hente, oppbevare og bruke lyset. Du kan finne ut når og hvor lyset kan hentes på www.fredslyset.no og på facebooksiden Fredslyset i Norge.

Hva om flammen slukner?

– Flammen kan lett slukne, man må passe på den, akkurat som man må passe på for å bevare fred mellom mennesker og folkeslag!

I fjor skulle noen speidere frakte lyset fra Hamar til Kongsvinger, til en speidergudstjeneste der. Plutselig måtte sjåføren bremse, en brusflaske veltet fra fanget til en av speiderne, og traff lampen slik at flammen sluknet! Hva skulle de gjøre nå? Noen mente de bare skulle tenne lyset igjen og ikke si noe om det til noen. Men de ble til slutt enige om at det ville være juks, de måtte bare si det som det var. Den uheldige speideren ba om å få lampen med seg hjem, og neste dag kjørte mammaen hans syv mil for å hente flammen fra en annen speidergruppe!

Året før ble fredslyset i Hoeggen kirke i Trondheim slukket ved et uhell – og noen

Mannskapet tar imot fredslysflammen med glede. De skal frakte den fra Molde til Tromsø.

Håvard Heggedal fra 2. Molde St. Georgs Gilde får fredslysflammen fra Tormod Myhre.

Noen hentet flammen med seg hjem fra Bryggekapellet i Tønsberg. Foto: Jarlsberg St. Georgs Gilde

Fredslyset i Vinger, Kongsvinger. Foto Arve Urlin

i menigheten kjørte de 35 km til Stjørdal for å hente flammen. Dette viser hvor sterkt et symbol denne beskjedne flammen egentlig er!

Kan alle speidergrupper være med og dele flammen? Mange bor vel for langt unna?

– Nja, det er vel et spørsmål om initiativ og vilje! Gildenes fredslyskomité gjør hva de kan for å spre lyset, men det er opp til gruppene å organisere hentingen. Men man kan holde en samling eller gudstjeneste med fred som tema og med lystenning, selv om man ikke kan få tak i den «ekte» flammen.

Hva bruker speidergruppene flammen til?

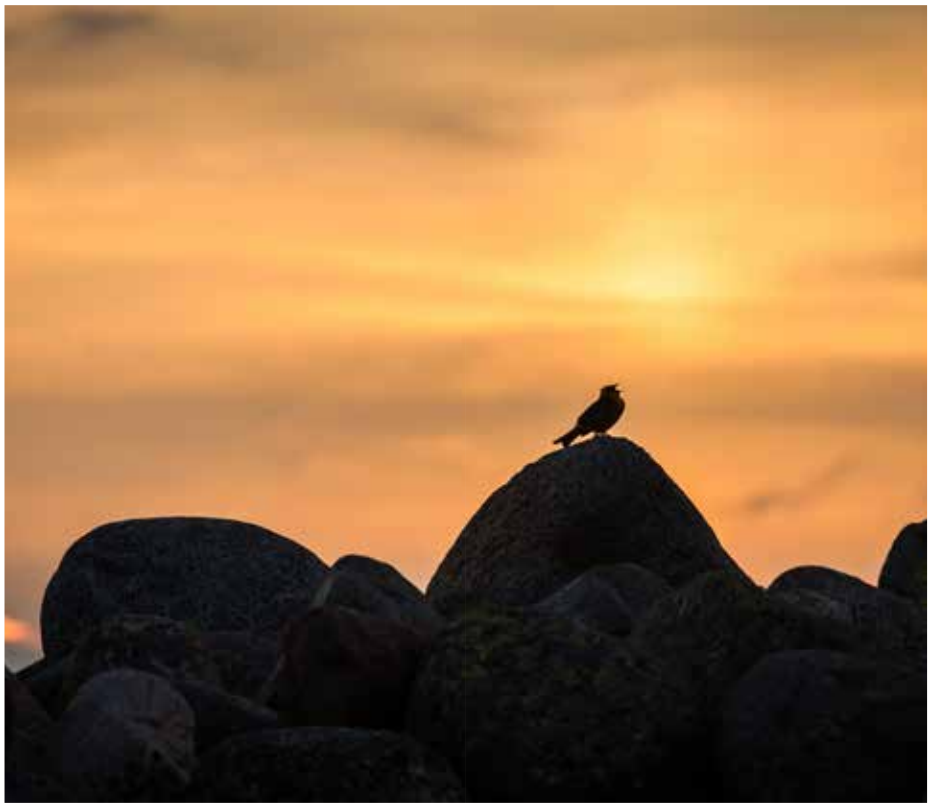
– Det vanligste er at speidergrupper samarbeider med en menighet og bruker fredslyset i en speidergudstjeneste 1. søndag i advent. Men noen tar lyset til sykehjem eller andre institusjoner. Noen gildemedlemmer har flammen brennende i en lykt utenfor huset i adventstiden, slik at naboer kan hente lyset hos dem.

Etter at hjemmesiden og facebooksiden ble opprettet i fjor er fredslyskomiteen blitt overrasket over hvor mye lyset er brukt forskjellige steder i landet.

BLI EKSPERT

TEKST OG FOTO: ALEXANDER VESTRUM

TA VARE PÅ BILDENE DINE!

Bilder du bare har på din egen datamaskin, er til liten glede for andre. Hva med å vise dem fram, enten på veggen eller på nett?

I gamle dager lå gjerne filmnegativene og støvet ned i diverse skuffer. I dag har du kanskje fotominner fra speiderturer og andre reiser spredd på flere harddisker, datamaskiner og mobilen, og ikke helt kontrollen på dem? Her er noen enkle råd for organisering av bildesamlinga – samt tips til hva du kan bruke blinkskuddene til.

LAGRING En god regel er at bildefilene alltid skal være lagret minst ett sted. Det starter med at du tømmer minnebrikkene ofte, slik at du iallfall ikke mister mer enn det aller siste, hvis uhellet skulle være ute. Når bildene er lagt inn på datamaskinen, er det alltid bra å ha dem minst to steder. Det andre stedet kan enten være en ekstra harddisk, eller nettbasert lagring – kjent som skylagring. Selv har jeg bildene på én harddisk, med kopi på en harddisk plassert et annet sted.

ARKIVSYSTEM De fleste jeg kjenner, nøyer seg med å sortere bildene i mapper etter hendelse, dag, måned eller år. Men hvis du skal finne et bilde av din speidervenninne Anne Hansen og ikke husker hvilken tur hun var med på, er det greit å ha et litt mer avansert system. Uansett hvilken måte du velger å organisere bildene på, er metadata et viktig ord. Dette er informasjon du kan legge sammen med selve bildet, og kan være for eksempel stedsnavn, personnavn, begivenhet eller hvilke som helst andre gode stikkord.

PROGRAMMER Den klart enkleste måten å legge slike metadata på bildene på, er å bruke programmer med funksjoner for dette. Adobe er nok den mest kjente leverandøren, og både Lightroom og Bridge, men også FotoStation og PhotoMechanic er programmer som fungerer bra. I tillegg finnes det flotte gratisprogrammet Picasa fra Google.

NETTGALLERI En fin måte å nå ut til enda flere med bildene på, er å legge dem

Mål: K-15

på nett. Hvis du er ekstra ivrig, kan du lage en egen nettside, men også tjenester som Flickr, Smugmug eller Picasa er gode løsninger. Samtidig er det greit å huske på at du bør være litt forsiktig med hvilke bilder som legges på nett, og en god huskeregel er å informere alle de involverte om publiseringen. Det er faktisk straffbart å legge ut bilder av andre på nett hvis du ikke har fått deres samtykke!

LAG EN FOTOBOK! I dag kan alle som har noen bilder bli sin egen bokutgiver. Sist jul startet jeg det som kanskje etter hvert blir en tradisjon, å gi bort fotobøker med mine bilder. Fortsatt ligger «Mine bilder 2013 – fra Bjørvika til Bangkok» på stuebordet til farmor, så den falt tydeligvis i smak! Flere butikker tilbyr bokbestilling. Et fint tilskudd til roverlagets eller patruljens bibliotek?

HENG BILDENE PÅ VEGGEN! Å bestille kopier av bilder er relativt enkelt, og ikke så forferdelig dyrt, iallfall ikke hvis du klarer deg med bilder som ikke er halvannen meter brede. På den annen side, hvorfor ikke ta den helt ut, og pynte en hel vegg i patruljerommet eller roverhula med et bilde fra en tur? Flere butikker tilbyr tapet med motiver du selv sender inn, og prisen ligger på et par hundre kroner kvadratmeteren. Dere får garantert det kuleste rommet!

EKSPERTEN OG SPEIDEREN

1. Hva betyr ordet utforsker for deg?
2. Hva er det mest spennende du har utforsket?

TEKST: ALEXANDER VESTRUM

FOTO: NRK

LINE JANSRUD

(28), lege og programleder i Newton på NRK.

1. En som utforsker prøver å finne svaret på noe som er ukjent. For å være en ordentlig utforsker, er du lidenskapelig tilknyttet utforskingen din. Det kan være personlig eller vitenskapelig, eller rett og slett snakk om en ekspedisjon.
2. Jeg har utforsket mye spennende! Det første jeg kommer på, er utforskingen jeg gjør i forbindelse med en organ-spalte i «Newton». Selv om jeg er utdannet lege, og kan kroppen rimelig godt, er ekte organer noe helt annet enn «organer i boka». Mye mer uforutsigbare! De må utforskes godt, før vi kan gå på skjermen med det, og få barn til å synes det er interessant.

FOTO: ALEXANDER VESTRUM

ELISABETH LANGTANGEN GULLIKSEN

(12), i Rype, 1. Nordstrand, Oslospeiderne.

1. En utforsker er en som forsker på ting, og ser på ting han eller hun synes er interessante.
2. Det mest spennende var ikke på speidertur, men på en tur med kano og kajakk for å se på bever sammen med storesøsteren, storebroren og tvillingbroren min. Vi måtte være veldig stille. Fordi vi var der på feil tid av døgnet, så vi ikke noen bever, men det var veldig spennende likevel.

LANDSLEIR I BODØ I 2017

TEKST: KIRVIL KAASA • **FOTO:** BJARNE RIESTO/RIESTO.NO.

GLEDER SEG TIL Å TA FATT

Peer-Johan Ødegaard (39) fra Salten krets ble tidlig i sommer oppnevnt til landsleirsjef av Speiderstyret, og har etter det allerede brukt mye tid på å tenke leir for flere tusen speidere nord for Polarsirkelen.

– Jeg er veldig glad for at Speiderstyret har valgt å legge landsleiren 2017 til Bodø. Det er viktig at hele landet tas i bruk, og jeg vet at Bodø kan tilby fantastisk nord-norsk natur som kulisser rundt leiren, og som arena for aktiviteter. Bare det at det er lyst hele døgnet vil være en ny og spesiell opplevelse for mange av leirdeltakerne.

VIL HØRE PÅ SPEIDERNE For kort tid siden ble leirkomitevervene lyst ut, og Peer-Johan håper at mange vil søke, slik at det blir en allsidig og best mulig leirkomite:

– Jeg er opptatt av at leirkomiteen blir satt sammen av bredden i speider-Norge. Det vil si at vi må ha lokal forankring, og representanter i komiteen som kjenner lokale forhold, samtidig som vi har entusiasmen og kunnskapen fra andre deler av landet representert.

Men viktigst av alt er at speiderne blir hørt, med tanke på hva slags leir de ønsker. Det er greit at det i hovedsak er ledere som planlegger og drifter leiren, men det er ingenting verd uten speidernes tanker og meninger om hva en landsleir skal være. Nå inviterer vi speiderne til å komme med forslag og ideer.

Se mer om dette i Speideren 10-16, og på speiding.no!

VIL RASKT I GANG Peer-Johan håper å ha etablert leirkomiteen allerede før jul: – Ennå er det lenge til sommeren 2017, men nøkkelpersoner skal tidlig på plass for å sikre blant annet at vi får best mulige avtaler knyttet til forsyning, teknisk og logistikk, understreker han.

– Jeg ser virkelig fram til å komme skikkelig i gang, og jobbe sammen med en engasjert leirkomite frem mot 2017. Vi vil videreføre det viktige fokuset på patruljen fra forrige landsleir, og i Bodø ligger det virkelig godt til rette for at speidere, rovere og ledere får fantastiske leiropplevelser i storslått natur!

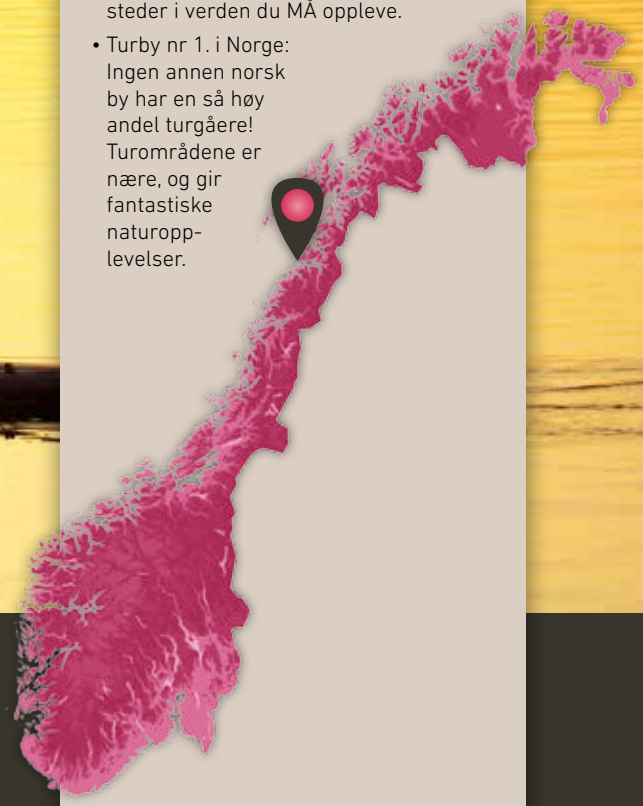

Interessert i å bli med Peer-Johan på å planlegge landsleiren?

Se **SPEIDING.NO/UTLYSNINGER**.
Søknadsfrist: 10. november.

FAKTA OM BODØ:

- 50 000 innbyggere
- Ligger praktisk talt midt i landet. Bare sjekk norgeskartet!
- Fire speidergrupper holder til i Bodø.
- Byen er omkranset av hele fem nasjonalparker.
- Bodø og Salten er det området i landet med flest lystimer i året.
- Bodø står oppført på National Geographics topp 20-liste for 2013 over steder i verden du MÅ oppleve.
- Turby nr 1. i Norge: Ingen annen norsk by har en så høy andel turgåere! Turområdene er nære, og gir fantastiske naturopplevelser.

ATTRAKSJONER:

- Norsk Luftfartsmuseum – her finner du en unik og stor samling fly, og kan oppleve luftfart og luftfartens spennende historie på nært hold. Du kan også prøve 3D-flysimulatoren.
- Nordlandsbadet – et av Norges flotteste og mest moderne badeanlegg, med flere bassenger og sklier både inne og ute. I år ble NM i vannsklie(!) arrangert her.

SPEIDERSJEFENS HJØRNE

«På framsida av VG kalte vi under landsleiren i fjor, norske foreldre for pyser. Men hvordan skal vi gjøre foreldrene mindre pysete, slik at alle speiderne får delta på patruljetur?»

Jeg håper alle nå har en fin høst bak seg, med fine turer i skog og mark. For meg, og resten av Speiderstyret, har høsten vært hektisk, med forberedelser til Speidertinget. Det skal vedtas en ny strategisk plan for forbundet, som skal være med og sette retningen i årene som kommer. «Speidere vil ut», «Patruljen tar ansvar» og «Speiding når flere» er overskriftene.

Har patruljene i din gruppe tatt ansvar i høst? Har de vært på tur uten voksne ledere? Å klare seg selv uten de voksne lederne er så sentralt i speiderbevegelsen at vi ønsker at dette skal være et av hovedfokusområdene i den neste tiårsperioden.

På framsida av VG kalte vi under landsleiren i fjor, norske foreldre for pyser. Men hvordan skal vi gjøre foreldrene mindre pysete, slik at alle speiderne får delta på patruljetur? Det er vår jobb å kommunisere så godt med foreldrene at de forstår at en 15-åring kan ta vare på patruljen en hel helg.

Erfaringen godt patruljearbeid gir, er en nøkkel til fremtidig rekruttering av trygge ledere. Trygge ledere som kan gi nye generasjoner med speidere friheten til å prøve seg selv, og som kan overbevise bekymrede foreldre om at det er trygt.

2015 er friluftslivets år. Bruk det til å sette rammer for friluftslivet, og dermed patruljearbeidet, på agendaen i ditt lokalmiljø. Og fortell hvorfor den aktiviteten vi driver med i speideren er trygg. Da kan vi også nå flere.

BLI MED

TEKST: BEATE K. ANDREASSEN **FOTO:** ERLING HUSBY

Beate K. Andreassen og Are Severin Ingulfsvann forserer Trysilelva uten problemer.

FOSSEKALLEN

– et kurs for elitespeidere?

Beate K. Andreassen deltok på elvepadlekurset Fossekallen i regi av Nettverk for friluftsliv. Her er hennes beskrivelse av kurset, som ble holdt i Trysilelva 28. juni-5. juli.

Hvordan skulle dette gå? Som eneste kvinnelige deltaker, og mest sannsynlig den eldste av alle, møtte jeg opp med hodet fullt av positiv innstilling og magen full av sommerfugler. Var dette et kurs for elitespeidere? De tøffeste av de tøffe? Eller var det plass for meg der også, en helt alminnelig flokkleder som ble speider da jeg var 43 år ...?

EN UKE UTEN KLOKKE OG SMARTTELEFON For å kunne være med på Fossekallen må man først ha fått med seg emnekurs Kano og Turlederkurs kano, eller ha tilsvarende erfaring fra kanoturer. De grunnleggende padletakene bør være på plass: framdriftstak, hengtak, brekktak, viftetak og støttetak. Utover det handler det om å ha lyst til å lære mer om padling på skrått vann, og å kunne sette av åtte dager til dette. Kurset handler like mye om friluftsliv som om padling. Vi satte opp gapahuker for å sove i, og laget all maten på bål. Aluminiumsfolien var med, men ble ikke brukt. Mygg og knott ble holdt på høvelig akseptabel avstand med myggnett og mose på bålet. Smarttelefonene ble lagt igjen i bilene – vi la oss når vi var trette og stod opp når vi våknet. Det var ikke like enkelt for alle. Noen slet med ikke å vite hva klokka var, og noen savnet musikken i øret. Men det er utrolig hva man kan venne seg til!

VIKTIG KUNNSKAP: LIVREDNING I ELV Vi startet friskt med livredning i

På Fossekallen trengs det et par tøyskift.

En blir sulten av mye frisk luft og mye aktivitet! Tor Erik Leistad lager middag til seg og de andre på Fossekallen.

Noen stryk må en bære kanoen forbi.

OM FOSSEKALLEN

Fossekallen er et kurs for rovere og ledere som holdes av NSFs nettverk for friluftsliv. Kurset er en naturlig fortsettelse for den som har deltatt på turlederkurs i kano, eller for den med erfaring fra padling på flatt vann. Padleteknikk i elv, synfaring, sikkerhet, våt natur og ledelse er noe av det faglige innholdet i kurset. I tillegg kommer fantastiske naturopplevelser og mestringsfølelsen en får av å være med på en litt mer utfordrende kanotur. Deltakere kan søke om støtte fra Lederfondet.

elv. Alle måtte ut i elva på egen hånd (med padlevest), og la seg drive nedover med strømmen mens de andre stod på land og heiv ut redningsliner. Jeg holdt godt fast i padleåra mens jeg konsentrerte meg om å puste rolig. Elva var ikke så kald som jeg hadde fryktet. Ulltøy innerst og regntøy utenpå fungerte supert som våtdrakt. Jeg fikk tak i ei line, og kunne vasse i land etter ca. 100 meter; den første utfordringen var overvunnet!

DET GÅR STRYKENDE! De første dagene lekte vi oss rett nedenfor Elvebrua. Vi krysset elva med baugen oppover og med baugen nedover, såkalt bakferging og framferging, og øvde på å snu midt ute i strømmen. Til slutt var vi endelig klare for vårt første stryk … Padling i elv er først og fremst en øvelse i samarbeid og kommunikasjon. I strykene skjer ting fort, beskjeder ropes ut, og må utføres med en gang. Det er ikke tid til diskusjoner. Vi traff en stein, og holdt på å kantre. Takket være en flink makker med god balanse gikk det bra. Vi fortsatte et stykke baklengs før vi klarte å få baugen tilbake i fartsretningen igjen.

Etter flere stryk med learning by doing og kyndig veiledning fikk vi stadig bedre kontroll over kanoen. Mestringsfølelsen var stor da vi begynte å komme oss forbi steinene på den siden vi hadde planlagt å passere dem på. Dette var skikkelig gøy! Nå kunne jeg nyte elva og få med meg naturopplevelsen også.

De største strykene synfarte vi, det vil si at vi gikk langs elvebredden og prøvde å finne ei padlerute mellom steinene i elva. Etter hvert ble elva roligere, og vi gikk over til «strutsing». Jeg trodde først det var snakk om å stikke hodet i sanden/vannet, men sånn var det heldigvis ikke. Jeg satt fremst i kanoen og skulle strekke hals som en struts for å speide etter steiner og den lureste veien videre. Observasjonene måtte formidles bakover til styrmannen.

Innimellom stoppet vi og laget lunsj i reinmosen, og om kveldene laget noen middag mens de andre lette etter ved og et behagelig sted uten for mange steiner, hvor vi kunne sove.

ET KURS FOR ALLE Vi ble en sammensveiset gjeng. Selv om jeg ikke var blant de sterkeste når vi måtte bære kanoer og bagasje forbi de villeste strykene, opplevde jeg at jeg var en kursdeltaker på lik linje med de andre. Fossekallen var absolutt et kurs for meg også! Jeg lærte masse – om samarbeid, kommunikasjon, veiledning, ledelse, vennskap, friluftsliv, livskvalitet, tømmerfløting og mye mer. Fossekallen er ikke bare et kurs i elvepadling, jeg vil faktisk kalle det et kurs i speiding. Det anbefales herved for alle, uansett kjønn og alder.

Foto: Carl-Frederic Salicath, Kathrine Myhre Nordby, Espen Willersrud

Sommerens beste eventyr til sjøs neste sommer!

Følg med på www.speiding.no for informasjon om og påmelding til tokt med Havbraatt.

Spenn på deg skiene på Solstølen!

Hva med en troppstur eller lederhelg til Solstølen i vinter? Se booking.speiding.no

SPEIDERHELTEN

TEKST: ØYSTEIN GONSHOLT, SPEIDERMUSEET, OG KIRVIL KAASA

OM SPALTEN:
Mange av norges-historiens største helter de siste hundre årene var også aktive speidere – i denne spalten blir du litt bedre kjent med dem –speiderheltene..

KNUT HAUGLAND

Om navnet Knut Haugland ikke sier deg så mye, så har du nok hørt om både Tungtvannsaksjonen og Kon Tiki-ferden. Knut Haugland deltok på begge, og mye av snarrådigheten som trengtes hadde han med seg fra speideren.

Knut Magne Haugland ble født på Rjukan i 1917. Både han og de tre brødrene ble speidere. I 1932, da Knut var 15 år gammel, var det landsleir ved Mandal. Han ville så gjerne være med, men det var langt til Mandal, og faren hadde ikke råd til å betale for reisen begge veier. «Det er ikke noe problem», sa Knut og vennene, «vi kan gå den ene veien.» Dermed ble det leir på Knut, sammen med ca. 5 300 andre speidergutter.

Hjemturen gikk til fots. Deler av den lange veien var de heldige og fikk haik, men Knut slet likevel ut skoene sine, og måtte få nye etterpå. Faren sparte altså ikke noe særlig på å la ham gå hjem!

BILDET ER FRA BOKA «OPERATØREN» AV SVEIN SÆTER. DET ER GJENGITT ETTER TILLATELSE FRA FAMILIEN HAUGLAND KILDER: SPEIDERMUSEET OG «KON-TIKI - ONE OF THE GREATEST SEA VOYAGES IN HISTORY» AV RAGNAR KVAM.

LÆR DEG MER

Vil du vite mer om Knut Magne Haugland og hans opplevelsesrike liv, kan du lese en eller flere av disse bøkene:

- *«Operatøren»* av Svein Sæter
- *«En kvinne ved navn Truls»* av Gerd Vold Hurum
- *«Kampen om tungtvannet»* av Knut *Haukelid*
- *«Tungtvannssabotasjen»* av Jens Anton Poulsson

Kon-Tiki-museet i Oslo er vel verd et besøk, ta med speidergruppa eller dra på patruljetur, gjerne med en tur innom Speidermuseet i Storgaten 3 også.

KRIG OG MOTSTANDSKAMP I 1938 gikk Knut befalsskolen og ble radiotelegrafist. Da Norge ble okkupert i 1940 ble han tidlig involvert i det illegale og farlige motstandsarbeidet, og fikk mange viktige og risikable oppdrag i løpet av de neste fem årene. Mer enn én gang ble han tatt til fange, men klarte å komme seg unna. Etterhvert kom han seg over til England, og ble med i det som senere ble kalt Kompani Linge.

Knut Haugland var med på sabotasjeaksjonen mot Vemork i februar 1943. I ly av vintermørket snek sabotørene seg ned fra Hardangervidda, og inn på fabrikken, hvor de sprengte tungtvannsanlegget. Operasjonen var vellykket, og alle kom seg unna og til fjells igjen, uten å løsne ett eneste skudd. Dette er en av de mest kjente sabotasjeaksjonene fra 2. verdenskrig.

OVER STILLEHAVET PÅ EN LITEN FLÅTE Under krigen hadde han møtt en annen speider, Thor Heyerdahl fra Larvik. Thor hadde stor eventyrlyst og mange store planer. Etter krigen ville Thor drive over Stillehavet på en flåte for å bevise hvordan øyene i Stillehavet kunne ha blitt befolket. Han samlet mannskapet sitt, alle unntatt én var tidligere speidere, og Knut fikk jobben som telegrafist på Kon-Tiki. Ekspedisjonen gikk fint, men ikke helt uten dramatikk:

En dag har Kon-Tiki drevet inn i dårlig vær. Thor og Herman Watzinger fyller på oljelamper foran på dekk. Torstein Raaby står til rors. De tre andre er inne i kahytten. Med ett roper Herman høyt.

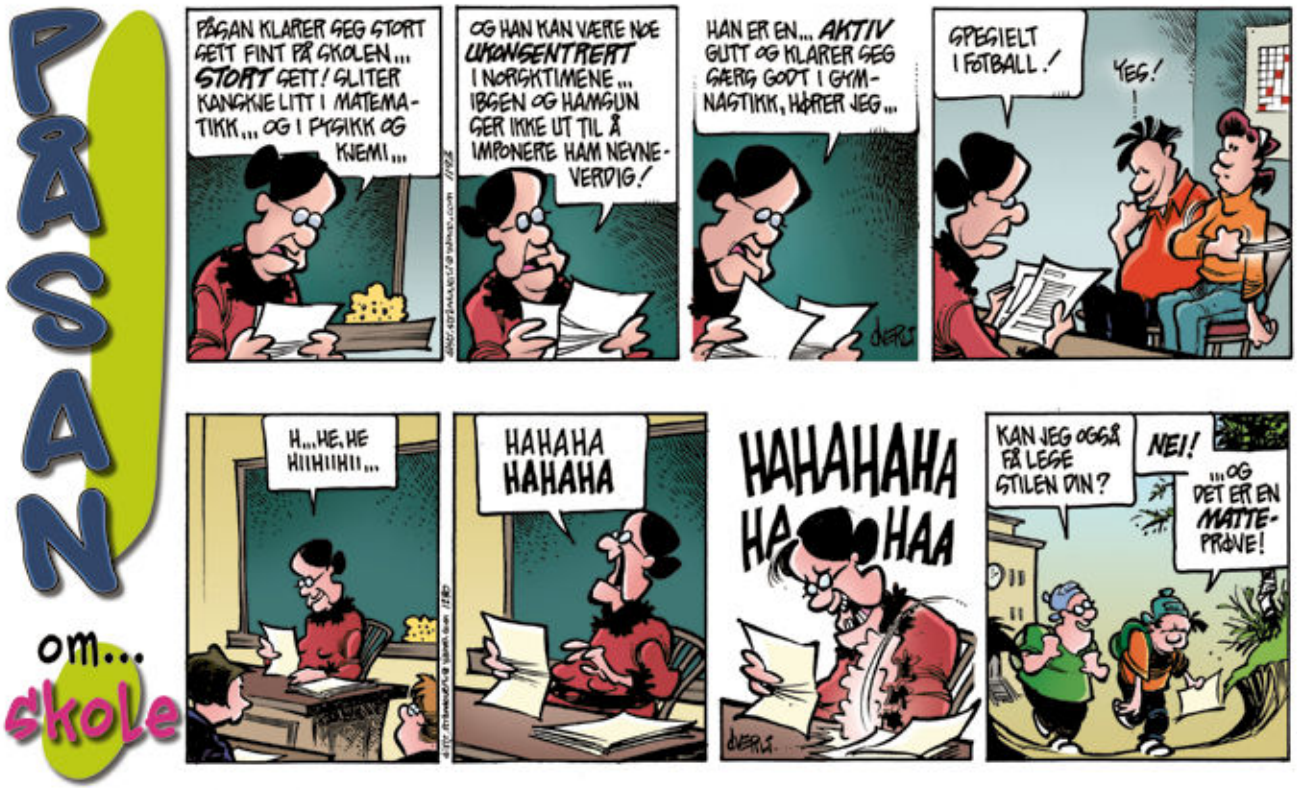
Torstein løper for å se hva Herman gauler for, og får øye på kameraten i vannet. Herman svømmer bokstavelig talt for livet for å ta igjen flåten. Han er en god svømmer, men sjanseløs i den sterke vinden og de høye bølgene.

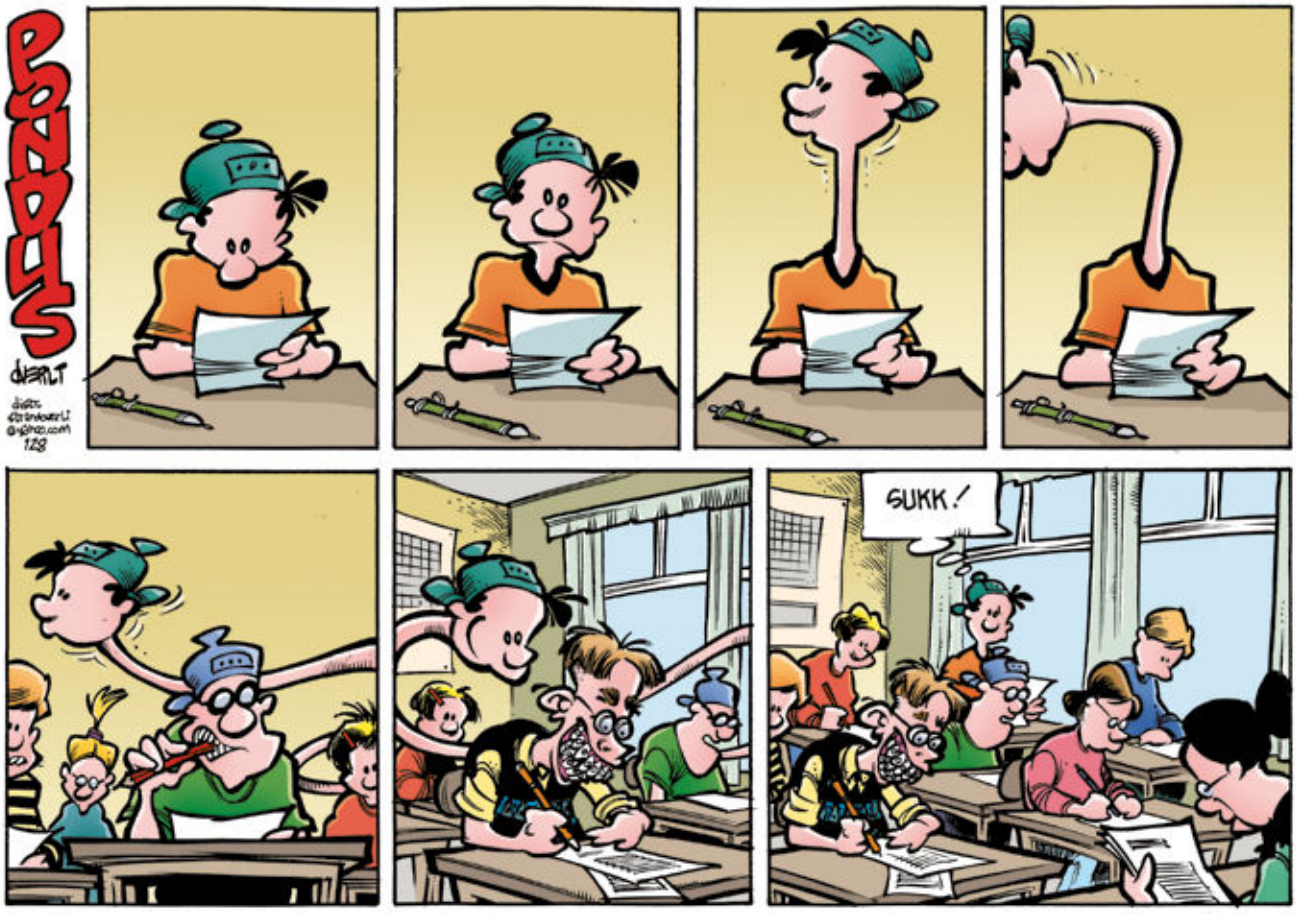
De andre er kommet til, og da er det at Knut griper et livbelte som er festet i et tau, og hopper etter. Han når bort til Herman, som begynner å slippe opp for krefter, og får tredd på ham livbeltet. Sakte, men sikkert får de fire andre dratt Knut og Herman om bord igjen.

Knut Haugland sto senere for etableringen av Kon-Tiki-museet, og var leder der i mange år. Han hadde også en nøkkelrolle da Hjemmefrontmuseet ble til, sammen med Gunnar «Kjakan» Sønsteby og flere andre. Knut Magne Haugland døde i 2009, 92 år gammel.

BILDER ER GJENGITT ETTER TILLATELSE FRA TORFINN HAUGLAND GITT 04.09.2014. KILDER: SPEIDERMUSEET OG «KON-TIKI - ONE OF THE GREATEST SEA VOYAGES IN HISTORY» AV RAGNAR KVAM.

TEGNESERIE

PÅSAN
om...
skole
PÅSAN KLARER SEG STORT GETT FINT PÅ SKOLEN... STORT GETT! SLITER KANSKJE LITT I MATEMATIKK... OG I FYSIKK OG KJEMI...
OG HAN KAN VÆRE NOE UKONSENTRERT I NORSKTIMENE... IBSEN OG HAMSUN GIR IKKE UT TIL Å IMPONERE HAM NEVNEVERDIG!
HAN ER EN... AKTIV GUTT OG KLARER SEG GJERG GODT I GYMNASTIKK, HØRER JEG...
SPESIELT I FOTBALL!
YES!
H...HE, HE HIIHIIHII...
HAHAHA HAHAHA
HAHAHAHA HA HAA
KAN JEG OGSÅ FÅ LESE STILEN DIN?
NEI!
...OG DET ER EN MATTEPRØVE!

SNOLLS
SUKK!

KOMMENDE ARRANGEMENTER

For hvem: Rovere og ledere med god kunnskap om førstehjelp
Hvor: Kristiansand
Når: 14.– 16. november
Påmeldingsfrist: 19. oktober

INSTRUKTØRKURS FØRSTEHJELP 2014

Å kunne gi livreddende førstehjelp er viktig kunnskap, og dermed er det avgjørende at vi har gode instruktører! Dette kurset gir deltakerne en solid kompetanse i å holde førstehjelpskurs som omfatter håndtering av alvorlige og av de mer hverdagslige skadene.

For hvem: Ledertrenere, inspiratorer, nettverksledere og deg med stabserfaring fra lederkurs.
Hvor: Se arrangementssiden på www.speiding.no
Når: 16.–18. januar
Påmeldingsfrist: 15. desember

NASJONAL LEDERTRENERSAMLING

Nasjonal ledertrenersamling er åpen for alle med stabserfaring fra lederkurs, både godkjente ledertrenere og «trainee»-ledertrenere. Faglig påfyll og nettverksbygging er sentralt for samlingen. Kort sagt, du skal ha med noe nyttig hjem!

For hvem: Alle
Hvor: Flere steder over hele landet
Når: 24.– 30. november
Påmeldingsfrist: Ingen

FREDSLYSET 2014

Når det nærmer seg advent og jul, og vi er inne i den mørkeste tida på året, er det tid for å hente Fredslyset hjem til speidergruppa. Les mer om Fredslyset på side 22, og se www.fredslyset.no.

For hvem: Rovere og ledere
Hvor: Se arrangementssiden på www.speiding.no
Når: 23.–25. januar
Påmeldingsfrist: 5. januar

KONTAKTSEMINAR SJØ

Kontaktseminaret arrangeres i januar hvert år, og er åpent for alle ledere og rovere i nettverket for sjøspeiding. På kontaktseminaret vil du treffe andre ledere fra sjøspeidermiljøet, ha mulighet til å utveksle erfaringer, og få siste informasjon om det som skjer innen sjøspeiding. Her diskuteres saker, framtidige arrangementer, program m.m.

For hvem: Alle
Hvor: Flere steder over hele landet
Når: 13. januar
Påmeldingsfrist: Ingen

ÅPNINGSARRANGEMENT FRILUFTSLIVETS ÅR 2015

Friluftslivets år 2015 åpner offisielt 13. januar. Alle speidergrupper har mulighet til å være med og markere dette på sitt hjemsted. Les mer på side 19, og se www.speiding.no/friluftsliv.

For hvem: Alle speidere og ledere
Hvor: Lokale markeringer over hele verden
Når: 22. februar
Påmeldingsfrist: Ingen

TENKEDAGEN

Tenkedagen er en internasjonal markeringsdag for speidere over hele verden. Datoen var bursdagen til både Robert og Olave Baden-Powell! Dagen feires på ulike måter, men ideen bak dagen er den samme: å markere at vi er en del av en verdensomspennende bevegelse.

SPEIDEREN FOR 25 & 50 ÅR SIDEN

TEKST: ALEXANDER VESTRUM

SPEIDEREN NUMMER 4, 1989

MED KJELSÅS-SPEIDERNE PÅ IS-SEILING

Fire utrolige farkoster står på startstreken på Abbortjern. Det er 30 sekunder til start. Vinden river i seilene. Så går skuddet. Seilbåtene skyter fart, og hjelpemannskapene har store problemer med å holde følge. Skipperne kjemper innbitt for å holde stå kurs over isen. Sigurd får nesten full rotasjon på skuta si og taper fart. Steffen har problemer med startmotoren, men i teten er det uhyre jevnt.

SPEIDEREN NUMMER 8, 1964

VELLYKKET LANDSLEIR

Leirens motto: «Stil og sveis,» syntes for noen litt vanskelig å kombinere med romfart (leirens tema, red.anm). Det ble fra flere hold hevdet at når leiren skulle stå i romfartens tegn, måtte man ha lov til å benytte de hjelpemidler som står til rådighet i romfartens tidsalder, som f.eks. spiker. Noen så også ut til å mene at det var helt i orden å bruke olabukser eller vanlige grå langbukser til speiderdrakten, men disse ble det heldigvis færre av etter hvert.

HEDER OG ÆRE

Flere har fått tildelt Norges speiderforbunds hederstegn og æreskniv i organisasjonen siden forrige utgave av Speideren.

HEDERSTEGN

- Sven Bjørn Lilleslåtten, tildelt fra Speiderstyret
- Thea Hilding, tildelt fra Speiderstyret

ÆRESKNIV

- Inger Lunden, tildelt fra 3. Skien speidergruppe
- Trond Engen, tildelt fra 3. Skien speidergruppe
- Åshild Anita Stromness-Andresen, tildelt fra 4. Fredrikstad speidergruppe
- Anne Kristine Bangor Sørensen, tildelt fra 4. Fredrikstad speidergruppe
- Vegar Martinsen, tildelt fra Skedsmo speidergruppe
- Karl-Erik Tande Bjerkaas, tildelt fra Skedsmo speidergruppe
- Joakim Rekaa, tildelt fra Gressvik speidergruppe
- Hanne Kjølseth Sunde, tildelt fra Asker og Bærum krets
- Frida Lund-Larsen, tildelt fra Asker og Bærum krets
- Sigurd Ringvoll, tildelt fra Sjøspeidernettverket - 2. Sandnes sjø
- Geir Opsahl Larsen, tildelt fra Marker speidergruppe
- Steinar Brogeland, tildelt fra Kragerø speidergruppe

MEDLEMSINFORMASJON

Som medlem i Norges speiderforbund har du bestemte rettigheter, muligheter og plikter. På denne siden har vi samlet en del praktisk informasjon knyttet til ditt medlemskap.

MEDLEMSFORDELER

- Mange nye venner
- Unik praktisk kunnskap
- Tilbud om å delta på en av landets beste ledertreninger
- Mange flotte opplevelser på møter og turer
- Medlemsbladet Speideren for din aldersgruppe tre ganger i året
- Rabatt på leie av flotte speidereiendommer og speiderbåter
- Personskadeforsikring som gjelder på reise til og fra og under alle aktiviteter i regi av gruppe, krets, korps eller forbund

MEDLEMSKONTINGENT

Å drive godt speiderarbeid er ressurskrevende og hadde ikke vært mulig uten den enorme innsatsen fra alle våre frivillige ledere. Men vi er også avhengig av betydelig økonomisk støtte fra stat og kommune. Størrelsen på denne støtten er avhengig av hvor mange registrerte medlemmer Norges speiderforbund har, det vil si medlemmer som har betalt medlemskontingenten. Betal kontingenten innen betalingsfristen. Da unngår du betalingspåminnelser. Alle speidere får medlemskort. For at medlemskortet skal bli gyldig må du huske å krysse av for «Kvittering tilbake» eller «Oblat for medlemskort» ved betaling over Brevgiro eller via Nettbank. Du får da tilsendt en oblat fra banken som skal festes på medlemskortet. Sjekk at du betaler til riktig kontonummer, og bruker riktig KID-nummer.

MEDLEMSNUMMERET DITT

Alle medlemmer har et seks-sifret medlemsnummer. Nummeret står på kontingentgiroen, medlemskortet og sammen med adressen på baksiden av Speideren. Nummeret skal blant annet oppgis ved henvendelser om endring av medlemsinformasjon. Ønsker du å melde deg ut av speideren må du si i fra til din lokale leder og/eller sende en e-post med navn og medlemsnummer til nsf@speiding.no.

NORGES SPEIDERFORBUND
BESØKSADRESSE:
St. Olavs gate 25, 0166 Oslo
POSTADRESSE:
Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
TELEFON: 22 99 22 30
E-POST: nsf@speiding.no
www.speiding.no

Foto / design: Iver Gjendem / Bonanza

JULE-
GAVE!

ALLTID BEREDT / WILDO

TURMATBOKS
Kr 179

Den gode gamle «tallrikslådan» er tilbake! matboksen er produsert i Sverige og er tilgjengelig i blå, lilla og grønn farge.

VÅR EGEN SPORTSBUTIKK I 100 ÅR!

Overskuddet fra salg av speiderskjorter, merker, klær og turutstyr på **www.speider-sport.no** går tilbake til speiderarbeid i Norge.

SPEIDERMAT

TEKST OG FOTO: ESPEN WILLERSRUD

Tips:
Du kan steke pannekaker ute over stormkjøkken eller lignende, men disse kan være lite effektive, spesielt når det er kaldt. Det beste er å steke dem over bålet, det gir best varme.

Mål: F-4, K-6

UTFORSK NYE SMAKER:

URTEPANNEKAKER MED CHÈVRE OG CHORIZO

Her er en oppskrift på deilige middagspannekaker med urter, sterk pølse og ost, men du kan fylle dem med mye annet godt også.

Du trenger (til fire speidere):
- 6 dl melk
- 3 dl hvetemel
- 1/2 ts salt
- 4 egg
- 2 ss smeltet smør
- Hakkede friske urter etter smak, for eksempel basilikum og timian
- Smør til steking

Tilbehør:
- Skiver av chorizo eller annen sterk pølse
- Skiver av chèvre (myk, hvit geitost)
- Litt ruccola
- Noen små tomater, halve eller i skiver

Utstyr:
- En god stekepanne, gjerne i jern
- En stekespade med langt, mykt blad, helst i tre eller plast, eller lær deg å snu pannekakene ved å kaste dem opp i lufta!
- Varmekilde: Bål eller brenner, hvis du lager pannekaker ute.

Slik gjør du:
Hell melk i en bolle, visp inn mel og salt. Ha i eggene, visp til røren er glatt. Ha i urtene, og bland dem inn i røren. Skal du steke pannekakene ute, hell røren over på en tom melkekartong. Pass på at korken er tett.

Ha i litt smør i stekepannen mellom hver gang du heller i røre. Prøv deg fram for å finne riktig avstand mellom flammen og stekepannen. Du kan flytte pannen litt rundt over flammen for at pannekakene skal bli jevnt stekt. Legg pannekakene oppå hverandre på et fat under et lokk, slik at de ikke blir kalde. Før du serverer pannekakene, legg litt pølse, ost, salat og tomat i en stripe midt på hver pannekake, og rull sammen, eller la alle fylle sine egne pannekaker.

God turappetitt!